

ግንቦት 15 ቀን 2003 ዓ.ም

ዳኞች :- ሐገሥ ወልዳ

አልማው ወሌ

ዓለ. መሐመድ

ነጋ ዱፍሃ

አዳነ ንጉሴ

አመልካች :- የኢ.ፌ.ዲ. ፍትሕ ሚኒስቴር - 0/ህግ አልጋነህ ተሾመ - ቀረቡ

ተጠሪ :- 1. አቶ ተስፋዬ በርሄ - ቀረቡ

2. አቶ በለጠ ታፈሰ - ቀረቡ

3. ወ/ሪት ሕይወት ሲሳይ - ቀረቡ

4. አቶ ተሾመ አንጀሎ - የቀረበ የለም

5. አቶ መኳንንት ደግነት - ቀረቡ

በሰ/መ/ቁጥር 67275፣ 67276፣ 67277 እና 67281 የቀረቡት ጉዳዮች በዚህ መዝገብ በተያዘው ጭብጥ ተጠቃለው እንዲታዩ የተደረገ በመሆኑ መዛግብቱን አንድ ላይ አጣምረን መርምረን ተከታዩ ፍርድ ሰጥቷል።

ፍ ር ድ

ጉዳዩ በፌደራል ፍርድ ቤቶች ለሚሠሩ ጠበቆች ፈቃድ አሰጣጥና ምዝገባ በወጣው አዋጅ ቁጥር 199/1992 አንቀፅ 11/2/ ሥር በተመለከተው ድንጋጌ መሠረት ለጥብቅና ሙያ ፈቃድ የሚሰጥበትን አግባብ የሚመለከት ነው።

ይህ አቤቱታ የቀረበው የኢ.ፌ.ዲ.ሪ የፍትሕ ሚኒስቴር ለተጠሪዎች እያንዳንዳቸው ያለፈተና የጥብቅና ፈቃድ እንደማይሰጣቸው ባሳወቀው ውሳኔ ቅር በመሰኘት በአዋጅ ቁጥር 199/1992 አንቀፅ 29(1) መሠረት ይግባኛቸውን ለፌደራል ከፍተኛ ፍ/ቤት ተጠሪዎች አቅርበው ፍርድ ቤቱም ግራ ቀኙን በተለያዩ መዛግብት አከራክሮ ሚኒስቴር መሥሪያ ቤቱ የሠጠውን ውሳኔ በመሻር ተጠሪዎች ያለፈተና የጥብቅና ፈቃድ እንዲሰጣቸው ሲል ወስኗል። በዚህ ውሳኔ አመልካች ቅር በመሰኘት ይግባኙን ለፌደራሉ ጠቅላይ ፍርድ ቤት ይግባኝ ሰሚ ችሎት ቢያቀርብም ይግባኙ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ. 337 መሠረት ተሰርዞታል። የአሁኑ የሠበር አቤቱታ የቀረበውም በዚህ ውሳኔ መሠረታዊ የሕግ ስህተት ተፈፅሟልና ሊታረም ይገባዋል በማለት ነው። የአመልካች የሠበር አቤቱታ መሠረታዊ ይዘት ተጠሪዎች እያንዳንዳቸው በሕግ የመጀመሪያ ዲግሪ ያላቸውና ዲግሪ ከመያዛቸው

በፊት የሥራ ልምድ ያላቸው ቢሆንም ከዲግሪ በኋላ የአምስት ዓመት የሥራ ልምድ የሌላቸው በመሆኑ በፌዴራል ማናቸውም ፍርድ ቤት ለመከራከር የሚያስችል የጥብቅና ፈቃድ የመግቢያ ፈተና ለመቀበል አዋጅ ቁጥር 199/92 አንቀፅ 11(2) የግድ የሚላቸው ሆኖ እያለ ከዲግሪ በፊት ያለው የሥራ ልምድ ሊቆጠር ይገባል ተብሎ ትርጉም መስጠቱ ያላገባብ ስለሆነ ሊታረም የሚገባው ነው በማለት መከራከሩን የሚያሳይ ነው። አቤቱታው ተመርምሮ በሠበር ችሎቱ ሊታይ የሚገባው መሆኑ ታምኖበት ለተጠሪዎች ጥሪ ተደርጎላቸው ተጠሪዎች ቀርበው ግራ ቀኙ የዕሁፍ ክርክራቸውን አቅርበዋል።

የጉዳዩ አመጣጥ አጠር ባለ መልኩ ከላይ የተገለፀው ሲሆን ይህ ችሎትም የግራ ቀኙን ክርክር ለሠበር አቤቱታው መነሻ ከሆነው ውሳኔ እና አግባብነት ካላቸው ድንጋጌዎች ጋር በማገናኘብ ጉዳዩን ለሠበር ችሎቱ ሲቀርብ ከተያዘው ጭብጥ አንፃር በሚከተለው መልኩ መርምረናል።

ከክርክሩ ሂደት መገንዘብ የተቻለው 1ኛ ተጠሪ ሐምሌ 21 ቀን 1996 ዓ.ም ከሮያል ኮሌጅ በሕግ ዲፕሎማ፣ ሚያዝያ 02 ቀን 2000 ዓ.ም ከሮያል ዩኒቨርሲቲ ኮሌጅ በሕግ ባችለር ዲግሪ የተመረቁ ሁነው በሥራ ልምድ ረገድ ደግሞ ከግንቦት 01 ቀን 1993 ዓ.ም እስከ ሚያዝያ 30 ቀን 1995 ዓ.ም፣ ከታህሳስ 01 ቀን 1997 ዓ.ም እስከ ቆይታ 05 ቀን 2000 ዓ.ም ድረስ በአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር የንፋስ ስልክ ላፍቶ ክፍለ ከተማ ነገረ ፈጅ፣ ከሐምሌ 11 ቀን 1999 ዓ.ም እስከ ነሐሴ 03 ቀን 2002 ዓ.ም በኢ.ፌ.ዲ.ሪ ፍትሕ ሚኒስቴር ዐቃቤ ሕግ ሁኔታ ያገለገሉ መሆኑን፣ 2ኛ ተጠሪ (አቶ በለጠ ታፈሰ) በበኩላቸው ሐምሌ 07 ቀን 1982 ከአዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ በሕግ ዲፕሎማ፣ የካቲት 04 ቀን 2000 ዓ.ም ደግሞ ከሮያል ዩኒቨርሲቲ ኮሌጅ በሕግ ባችለር ዲግሪ የተመረቁ ሁኔታ በሥራ ልምድ ረገድም ከሰኔ 14 ቀን 1985 ዓ.ም ጀምሮ እስከ የካቲት 21 ቀን 1987 ዓ.ም በኢትዮጵያ የችርቻሮ ንግድ ድርጅት ኮርፖሬሽን ውስጥ በነገረ ፈጅነት፣ ከጥር 15 ቀን 1987 ዓ.ም ጀምሮ እስከ ጥር 14 ቀን 1988 ዓ.ም ድረስ በኢትዮጵያ የቤት እና የቢሮ ዕቃዎች ድርጅት ውስጥ በነገረ ፈጅነት፣ ከታህሳስ 10 ቀን 1998 ዓ.ም ጀምሮ እስከ ሐምሌ 6 ቀን 1989 ዓ.ም ድረስ በእርሻ ሰብል ገበያ ኮርፖሬሽን ውስጥ በነገረ ፈጅነት፣ ከሐምሌ 10 ቀን 1989 ዓ.ም እስከ መስከረም 27 ቀን 1984 ዓ.ም ድረስ በነገረ ፈጅነት፣ ከመስከረም 28 ቀን 1984 ዓ.ም እስከ ሐምሌ 30 ቀን 1996 ዓ.ም የሕግ አማካሪ ቢሮ ተጠባባቂ ሓላፊ፣ ከነሐሴ 06 ቀን 1996 ዓ.ም እስከ ሰኔ 30 ቀን 1998 ዓ.ም የሕግ አገልግሎት ተጠባባቂ ኃላፊ፣ ከሐምሌ 01 ቀን 1998 ዓ.ም እስከ ታህሳስ 08 ቀን 2000 ዓ.ም ድረስ የሕግ አገልግሎት ኃላፊ በመሆን በውሃ ሥራዎችና ኮንስትራክሽን ድርጅት ውስጥ የሠሩ መሆኑን፣ 3ኛ ተጠሪ (ሕይወት ሲሳይ) ደግሞ ሐምሌ 11 ቀን 1994 ዓ.ም ከአዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ በሕግ ዲፕሎማ፣ እ.ኤ.አ. አቆጣጠር ጃላይ 22 ቀን 2010 ደግሞ ከዚሁ ዩኒቨርሲቲ በሕግ ባችለር ዲግሪ የተመረቁ ሲሆን በሥራ ልምድ ደግሞ ከነሐሴ 16 ቀን 1995 ዓ.ም እስከ ጥቅምት 30 ቀን 2002 ዓ.ም በኢ.ፌ.ዲ.ሪ ፍትሕ ሚኒስቴር ዐቃቤ ህግ ሁኔታ ያገለገሉ መሆኑ የተረጋገጠ መሆኑን፣ 4ኛ ተጠሪ (አቶ ተሾመ አንጀሎ) ደግሞ በትምህርት ዝግጅት እ.ኤ.አ. ኖቬንበር 11 ቀን 2004 ዓ.ም ከባሕር ዳር ዩኒቨርሲቲ በሕግ ዲፕሎማ፣ እ.ኤ.አ. ዲሴምበር 01 ቀን 2009 ደግሞ ከአልፋ ዩኒቨርሲቲ ኮሌጅ በሕግ ባችለር ዲግሪ ያላቸው ሁኔታ በሥራ ልምድ ረገድም ከየካቲት 01 ቀን 1983 ዓ.ም ጀምሮ እስከ ግንቦት 01 ቀን 1999 ዓ.ም በአማራ ክልል ውስጥ ዐቃቤ ሕግነት፣ ከሰኔ 15 ቀን 1999 ዓ.ም እስከ ነሐሴ 03 ቀን 2002 ዓ.ም ድረስ ደግሞ በኢ.ፌ.ዲ.ሪ ፍትሕ ሚኒስቴር አቃቤ ሕግ ሁኔታ የሠሩ መሆኑ መረጋገጡን፣ 5ኛ ተጠሪ (አቶ መኳንንት ደግነት) በበኩላቸው ነሐሴ 16 ቀን 1993 ዓ.ም ከኢትዮጵያ ሲቪል ሰርቪስ ኮሌጅ በሕግ ዲፕሎማ፣ ቆይታ 01 ቀን 2001 ዓ.ም ደግሞ ከሮያል ዩኒቨርሲቲ ኮሌጅ በሕግ ባችለር ዲግሪ የተመረቁ መሆኑንና

በሥራ ልምድ ረገድም ከታህሳስ 01 ቀን 1994 ዓ.ም ጀምሮ እስከ ታህሳስ 30 ቀን 1994 ዓ.ም ድረስ ደግሞ የዐቃቤ ሕግ ረዳት፣ ከጥር 01 ቀን 1994 ዓ.ም ጀምሮ እስከ ሰኔ 30 ቀን 1998 ዓ.ም ድረስ በዐቃቤ ሕግ ደረጃ አምስት፣ ከሐምሌ 01 ቀን 1998 ዓ.ም እስከ ሰኔ 30 ቀን 1999 ዓ.ም ድረስ ደግሞ በዐቃቤ ሕግ ደረጃ አራት፣ ከሐምሌ 01 ቀን 1999 ዓ.ም እስከ ጥር 30 ቀን 2002 ዓ.ም ድረስ ደግሞ በዐቃቤ ሕግ ደረጃ ሦስት የሠሩ መሆኑ የተረጋገጠ መሆኑን ነው። ተጠሪዎች ያለፈተና የጥብቅና ፈቃድ ሊሰጠን ይገባል በማለት የሚከራከሩት የሥራ ልምዳቸው መያዝ ያለበት ከዲግሪ በሁዋላ ሳይሆን በፊት ያለውም ጭምር ነው በሚል ሲሆን አመልካች ደግሞ የሚከራከረው የሥራ ልምድ ሊያዝ የሚገባው ከዲግሪ ምረቃ በሁዋላ ያለውን ጊዜ ነው በሚል ተገንዝበናል።

ከላይ እንደተጠቀሰው የአመልካች ጥያቄ ያለፈተና ለማናቸውም የፌዴራል ፍርድ ቤቶች የጥብቅና ፈቃድ ማግኘት የሚቻለው በአዋጅ ቁጥር 199/1992 አንቀፅ 11 (2) በተመለከተው ሁኔታ ሆኖ ይህ ሁኔታ በአዋጅ ቁጥር 199/1992 አንቀፅ 8 እና 9 ለተመለከቱት ድንጋጌዎች ልዩ ድንጋጌ ነው በሚል ነው።

በአዋጅ ቁጥር 199/92 የፌዴራል የጥብቅና ፈቃድ አሰጣጥ ሥርዓት ተዘርግቷል። በዚህ አዋጅ አንቀፅ 8 (1) በፌዴራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት የጥብቅና ፈቃድ ለማግኘት የሚቻልባቸው ሁኔታዎች በግልፅ የተዘረዘሩ ሲሆኑ እነዚህም በሕግ ዲፕሎማ ያለው፣ የኢትዮጵያ መሠረታዊ ሕጎችን ማወቅ እንዲሁም አግባብነት ባለው ሙያ ቢያንስ 5 ዓመታት ልምድ ያለው ወይም በሕግ ዲግሪ የተመረቀ፣ የኢትዮጵያን መሠረታዊ ሕጎችን የሚያውቅና በሙያው ቢያንስ የሁለት ዓመት ልምድ ያለው፣ ለፍትህ ሥራ አካሄድ መልካም ሥነ ምግባር ያለው፣ ለደረጃው የሚሰጥን የጥብቅና መግቢያ ፈተና ያለፈ፣ ምግባረ ብልሹነትን በሚያመለክት ወንጀል ተከሶ ያልተቀጣ፣ የሙያ ኃላፊነት መድሀን ዋስትና መግባቱን የሚያሳይ ማስረጃ ያቀረበ ማንኛውም ኢትዮጵያዊ የሚሉ ሲሆኑ ለፈቃዱ መሰጠት ፈተና መቀመጥንና ማለፍን የግድ የሚል መሆኑ የአዋጁን አንቀፅ 8 ከአዋጁ አንቀፅ 11(1) ጋር አጣምረን በማንበብ የምንገነዘበው ጉዳይ ነው። የፌዴራል ማናቸውም ፍርድ ቤት የጥብቅና ፈቃድ ለማግኘት ደግሞ በአዋጁ አንቀፅ 9 ሥር የተመለከቱትን መስፈርቶች ማሟላት ቅድመ ሁኔታ ነው። በዚህ ድንጋጌ መሠረት የፌዴራል ማናቸውም ፍርድ ቤት የጥብቅና ፈቃድ የሚሠጠው በሕግ ዕውቅና ካገኘ የትምህርት ተቋም በሕግ ዲግሪ የተመረቀ፣ የኢትዮጵያን መሠረታዊ ሕጎችን የሚያውቅና በሙያው ቢያንስ አምስት ዓመት ልምድ ያለው፣ ለፍትህ ሥራ አካሄድ መልካም ሥነ ምግባር ያለው፣ ለደረጃው የሚሠጠውን የጥብቅና መግቢያ ፈተና ያለፈ፣ ምግባረ ብልሹነቱን በሚያመለክት ወንጀል ተከሶ ያልተቀጣ፣ የሙያ ኃላፊነት መድሀን ዋስትና መግባቱን የሚያሳይ ማስረጃ ላቀረበ ማንኛውም ኢትዮጵያዊ ነው። በአዋጁ አንቀፅ 8 እና 9 ድንጋጌዎች የጥብቅና ፈቃድ ደረጃውን የሚለዩ መሆናቸው እንደተጠበቀ ሁኖ ፈቃዱ የሚሠጠው ለደረጃው የሚሠጠውን ፈተና ላለፈ ኢትዮጵያዊ ብቻ መሆኑን ያስገነዝባሉ። በሌላ በኩል አዋጁ ያለፈተና የጥብቅና ፈቃድ የሚሠጥባቸውን ሁኔታዎች ለይቶ አስቀምጧል። ከእነዚህም በአዋጁ አንቀፅ 10 ሥር የተመለከተው የፌዴራል ልዩ የጥብቅና ፈቃድ አንዱ ሲሆን ሌላው በአዋጁ አንቀፅ 11 (2) ሥር የተመለከቱ መስፈርቶችን የሚያሟሉ ኢትዮጵያዊያን የሚመለከተው ነው። የአዋጁ አንቀፅ 11 ንዑስ ቁጥር አንድ ድንጋጌ በአዋጁ አንቀፅ 8 እና 9 ሥር የተመለከቱትን መስፈርቶችን የሚያሟላ ማናቸውም ኢትዮጵያዊ የጥብቅና ፈቃድ የሚሠጠው የፈተና መመዘገቢያ ክፍያ ፈፅሞ የጥብቅና ሙያ መግቢያ ፈተና ሲወስድና ፈተናውን ሲያልፍ መሆኑን የሕጉ መንፈስ ያስገነዝባል። የዚህ ንዑስ አንቀፅ ድንጋጌ ከተጠቀሰው አንቀፅ ቁጥር ሁለት ድንጋጌ ይዘትና መንፈስ ጋር ተጣምሮ ሲነበብም ልዩ የጥብቅና ፈቃድ ጠያቂዎች በኢትዮጵያ ከፍተኛ

የትምህርት ተቋማት ውስጥ ቢያንስ በረዳት ፕራፌሰርነት ወይም የመጀመሪያ ዲግሪ ኖርት በፌደራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት እና ከዚያ በላይ በዳኝነት ወይም በዐቃቤ ሕግነት ወይም በታወቁ የመንግስት መሥሪያ ቤቶችና የልማት ድርጅቶች በሕግ አማካሪነትና በነገረ ፈጅነት ቢያንስ አምስት ዓመት ያገለገለ ማንኛውም ሰው ሥራውን በለቀቀ በአንድ ዓመት ጊዜ ውስጥ የጥብቅና ፈቃድ ማመልከቻ ካቀረበ የጥብቅና መግቢያ ፈተና እንዲወስድ አይገደድም በሚል በኃይል ቃል የተቀመጠ ሲሆን ይህ ድንጋጌ በአመልካችና በተጠሪዎች መካከል ክርክር ያስነሣው የሥራ ልምድ ሊቆጠር የሚገባበትን ጊዜ አስመልክቶ ነው። አመልካች የሥራ ልምድ ሊቆጠር የሚገባው ከዲግሪ ምርቃት በኋላ ነው በሚል የሚከራከር ሲሆን ተጠሪዎች በበኩላቸው የሚከራከሩት በዲግሪ ከመመረቃቸው በፊት የነበራቸው የሥራ ልምድ ሊያዝ እንደሚገባ ሕጉም ያሳያል፤ የአመልካች የቆየ አሠራርም ያስረዳል ይህ ሠበር ሰሚ ችሎትም አስገዳጅ የሕግ ትርጉም ሰጥቶበታል በሚል ነው። እኛም የአከራካሪውን ድንጋጌ አቀራረብ ይዘትና መንፈሱን አይተናል። በዚህም መሠረት የድንጋጌው የአማርኛው ቅጂ ፦

" በኢትዮጵያ ክፍተኛ ትምህርት ተቋማት ውስጥ በሕግ ቢያንስ በረዳት ፕራፌሰርነት ወይም የመጀመሪያ ዲግሪ ኖርት በፌደራል የመጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት እና ከዚያ በላይ በዳኝነት ወይም በዐቃቤ ሕግነት ወይም በታወቁ የመንግስት መሥሪያ ቤቶችና በልማት ድርጅቶች በሕግ አማካሪነት እና በነገረ ፈጅነት ቢያንስ ለአምስት ዓመት ያገለገለ ማንኛውም ሰው ሥራውን በለቀቀ በአንድ አመት ጊዜ ውስጥ የጥብቅና ፈቃድ ማመልከቻ ካቀረበ የጥብቅና መግቢያ ፈተና እንዲወስድ አይገደድም። " በሚል የተቀመጠ ሲሆን የድንጋጌው የእግንሊዝኛ ቅጂ ደግሞ፦

"Any person who has taught law in Ethiopian higher educational institutions at least as an assistant professor or has served, holding degree in law, at least for five years as a judge or public prosecutor in federal first instance court or above, or as a legal consultant and attorney in known government organs and public enterprises **may not be** required to take an examination, where he applies for a license within a period of one year from the termination of his employment." በሚል የተቀመጠ ነው።

ከላይ የተመለከቱትን መስፈርቶችን የሚያሟሉ ፈቃድ ጠያቂዎች ከፈተና ነጻ እንዲሆኑ የተደረገበት ምክንያት ሲታይም የሥራ ፀባይ በሙያው የዳበረ ልምድ የሚያስጨብጣቸውና ስለ ፍርድ ቤቶችም አሠራር በቂ እውቀት ለማግኘት በበቂ ሁኔታ የሚያስችላቸው መሆኑን በመታመኑ ስለመሆኑ የአዋጁ ሐተታ ዘ ምክንያት ያሳያል። ከላይ ከተመለከቱት የድንጋጌው አማርኛ እና እንግሊዝኛ ቅጂዎች ውስጥ እንደ ቅደም ተከተላቸውኖርት እና Holding a degree in law የሚሉት ቃላትና ሐረግ ሲታዩ የሥራ ልምድ ዲግሪ ኖርት እና ከዚህ ጊዜ በኋላ መቆጠር እንዳለበት ለትርጉም በማይጋብዝና ትርጉሙን በማያሻማ ሁኔታ ከትምህርት ዝግጅቱ በሁዋላ ያለው ጊዜ መሆኑን ያስገነዝባሉ። ድንጋጌው በአቀራረብ፣ በይዘቱና በመንፈሱ ሲታይ ግልፅ በመሆኑ ድንጋጌው ግልፅ እስከሆነ ድረስ ትርጉም የማያስፈልገው መሆኑን ተቀባይነት ያላቸው የሕግ አተረጓጎም ደንቦች የሚያሳዩን ጉዳይ ሲሆን ግልፅነት የለውም፤ ትርጉም ያስፈልገዋል ቢባል እንኳን ድንጋጌው በአዋጁ በአንቀፅ 8 እና 9 ጋር ከተቀመጡት ድንጋጌዎች እና የጥብቅና ሙያ ከደረሰበት የእድገት ደረጃ አንጻር የፈቃድ አሰጣጥ መስፈርቶችን ከፍ በማድረግ በዚህ አገልግሎት ዘርፍ ለሚሰማሩ ባለሙያዎች የብቃት ደረጃ ከሚሠጡት አገልግሎት ጋር ተመጣጣኝ እንዲሆን ለማድረግ ከሚለው የአዋጁ ዓላማ ጋር ተዛምዶ መተርጎም ያለበት ነው። የተጠቀሰው አዋጁ በአንቀፅ 8 እና 9

ሥር የሚሠጠው የጥብቅና ሙያ መግቢያ ፈቃድ የትምህርት ዝግጅቱንና የሥራ ልምዱ መስፈርቶች ራሳቸውን ችለው የተቀመጡ መሆኑን የሚያሳይ ሲሆን የአገልግሎት ዘመኑ መቆጠር ያለበት በዲፕሎማ ወይም በዲግሪ ከተመረቁበት ጊዜ ጀምሮ አለመሆኑን ያስገነዝባል። በእነዚህ ድንጋጌዎች አቀራረብና ይዘት መሠረት የትምህርት ዝግጅቱና የሥራ ልምዱ ራሳቸውን ችለው የቆሙ መስፈርቶች ሁነው እኩል ዋጋ ያላቸው ሲሆን እነዚህን መስፈርቶችን የሚያሟላ ፈቃድ ጠያቂ ለደረጃው የሚዘጋጀውን ፈተና ማለፉ ከተረጋገጠ የጥብቅና ሙያ ፈቃድ እንደሚሰጠው ከአንቀፅ 11 (1) ድንጋጌ ጋር ተጣምሮ ሲነበብ ያስረዳል። በመሆኑም በአዋጁ አንቀፅ 8 እና 9 የተቀመጡት ድንጋጌዎች የሥራ ልምድ ዲፕሎማ ወይም ዲግሪ ኖሮት በሚል ያስቀመጡ ሳይሆን የሥራ ልምዱ ከትምህርት ዝግጅት ጋር በፊትም ቢሆን እንኳን ከትምህርት ዝግጅቱ እኩል ዋጋ የሚሠጠው መሆኑን ለያይተው የሚገልፁ በመሆኑ በአዋጁ አንቀፅ 11 (2) ሥር ከተመለከተው ድንጋጌ ጋር አንድ ናቸው ሊባል የሚቻልበት አግባብ የለም። ሕግ አውጪው የትምህርት ዝግጅቱንና የሥራ ልምዱን ለያይቶ እኩል ዋጋ በአንዱ አንቀፅ ከሰጠ በሁዋላ በተከታዩ ድንጋጌ ተመሳሳይ መንፈስ ያለው አንቀፅ ያስቀምጣል ማለት ትርጉም አልባ ከመሆኑም በላይ የሕጎችን ዐውደ ንባብ (contextual interpretation) ትርጓሜ ያልተከተለ፤ አዋጁ ውጤት እንዲኖረውና በአዎንታዊ መንገድ ታይቶ ሥራ ላይ እንዲውል ለማድረግ የሚያስችል የአተረጓጎም መንገድ ሆኖ አይገኝም። አንድ ድንጋጌ ግልፅነት የሚጎድለው መሆኑ ከታመነበት የድንጋጌው ትክክለኛ ትርጉሙ የሕጉን አጠቃላይ ድንጋጌዎችን በማየት ሊተረጎም እንደሚገባ ተቀባይነት ያላቸው የሕግ አተረጓጎም ደንቦች ያሳያሉ። በመሆኑም በአዋጁ አንቀፅ 11 (2) ሥር የተመለከተው ድንጋጌ በአዋጁ አንቀፅ 8 እና 9 ከተመለከቱት ድንጋጌዎች እና ከሌሎች የአዋጁ ድንጋጌዎች ጋር ተዛምዶ ሲታይ ለተያዘው ጉዳይ ልዩ ድንጋጌ ሲሆን ጉዳዩ መገዛት ያለበትም በዚህ ልዩ ድንጋጌ መሠረት ነው። የሥር የፌደራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት የአዋጁን አንቀፅ 11(2) ድንጋጌ ከላይ በተመለከተው ሁኔታ በግልፅነቱ በመቀበል ወይም ልዩ ድንጋጌ መሆኑን ግንዛቤ ውስጥ በማስገባት ውጤት ባለው መልኩ በመተርጎም ተግባራዊ ማድረግ ሲገባው በተለያዩ ሁኔታዎች ላይ የሚተገበረውን የሥራ ልምድ አያያዝ አሠራር በመመርኮዝ የሥራ ልምዱ ከዲግሪ ምርቃት በሁዋላ ሲሆን አይገባም በማለት የደረሰበት ድምዳሜ የድንጋጌውን ይዘትና መንፈስ እንዲሁም ከላይ ከተጠቀሰው ከአዋጁ አላማ ጋር ተዛምዶ ሲታይ ሕጋዊ መሠረት ያለው ሆኖ አልተገኘም።

የፌደራሉ ከፍተኛ ፍርድ ቤት ለጉዳዩ በዋቢነት የጠቀሰውና በሠ/መ/ቁጥር 37375 ይህ ሠበር ሰሚ ችሎት የሰጠው የሕግ ትርጉምም በመዝገቡ የሰበር አመልካች የነበሩት ግለሰብ የፌደራል መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት የጥብቅና ፈቃድ መግቢያ ፈተና ለመውሰድ እንዲፈቀድላቸው ቢያመለክቱም የሚኒስቴር መሥሪያ ቤቱ የአመልካች ጥያቄና ማስረጃ በማገናዘብ በሰጠው ውሳኔ አመልካች ከኢትዮጵያ ሲቪል ሰርቪስ ኮሌጅ ነሐሴ 10 ቀን 1998 ዓ.ም በሕግ ዲፕሎማ ከተመረቁ በኋላ በፌደራል ፍርድ ቤቶች ጠበቆች ፈቃድ አሠጣጥ እና ምዝገባ አዋጅ ቁጥር 199/92 አንቀፅ 8/1/ መሠረት በሙያው 5 ዓመት ያላገለገሉ ናቸው በማለት የአመልካች ጥያቄን ሳይቀበለው በመቅረቱ በድንጋጌው የተመለከተው የሥራ ልምድና የትምህርት ዝግጅት እኩል ዋጋ ያላቸው የተለያዩ መስፈርቶች ከሚሆኑ በስተቀር ሁለቱም አንድ ጊዜ እንዲሟሉ ሕጉ የግድ አይልም፤ የሠበር አመልካቹ ለፈተና እንዲቀመጡ ሊፈቀድላቸው ይገባል ተብሎ የተሰጠ ትርጉም ነው እንጂ በአዋጁ አንቀፅ 11(2) ሥር የተመለከቱትን መስፈርቶች ተመልክቶ ትርጉም የሰጠበት መዝገብ አይደለም። በመሆኑም አንድ የሠበር ሰሚ ችሎት የሰጠው የሕግ ትርጉም በማናቸውም እርከን የሚገኝ ፍርድ ቤትን የሚያስገድደው ተመሳሳይ ለሆኑ ጉዳዮች ነው። የተያዘው ጉዳይ ይህ ሠበር ሰሚ ችሎት

በሰ/መ/ቁጥር 37375 ን ከሰጠው የሕግ ትርጉም ጋር ተመሳሳይነት የሌለው በመሆኑ የሥር ፍርድ ቤት የሰ/መ/ቁጥር 37375 ለውሳኔው በዋቢነት መጠቀሱ አግባብነት የሌለው ሆኖ አግኝተናል። በአጠቃላይ ተጠሪዎች ለጠየቁት የጥብቅና ፈቃድ ደረጃ በሕጉ የተመለከቱትን መስፈርቶች አላሟሉም በማለት አመልካች ሚኒስቴር መሥሪያ ቤት የሰጠውን ውሳኔ የፌደራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት ተጠሪዎች መስፈርቱን እንዳሟሉ በማድረግ የሚኒስቴር መሥሪያ ቤቱን ውሳኔ በመሻሩ በሕጉ አተረጓጎምና አተገባበር ረገድ መሠረታዊ የሕግ ስህተት የተፈፀመበት ሆኖ ተገኝቷል።

ው ሣ ኔ

1. በፌደራል ከፍተኛ ፍርድ ቤት በመ/ቁ. 98707፣ 99105፣ 99561፣ 99563 ታህሳስ 14 ቀን 2003 ዓ.ም፣ በመ/ቁጥር 99156 ታህሳስ 19 ቀን 2003 ዓ.ም ተሰጥተው በፌደራል ጠቅላይ ፍርድ ቤት በትዕዛዝ የፀኑት ውሳኔዎች በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ. 348/1 መሠረት ተሸረዋል።
2. አመልካች ለተጠሪዎች እያንዳንዳቸው ያሳወቀው ውሳኔ ጸንቷል።
3. ግራ ቀኙ ወጪና ኪሣራ ይቻቻሉ።
4. በዚህ መዝገብ የተሰጠው ውሳኔ ግልባጩ ከሠ/መ/ቁ 67275፣ 67276፣ 67277 እና 67281 ጋር ይያያዝ ብለናል።
መዝገቡ ተዘግቷል ወደ መዝገብ ቤት ይመለስ።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት

/ም.ፋ